

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Zdaňování příjmů fyzických osob

Lukáš Bolla

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice  
Fakulta ekonomicko-správní  
Ústav ekonomiky a managementu  
Akademický rok: 2009/2010

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš BOLLA**

Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Zdaňování příjmů fyzických osob**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

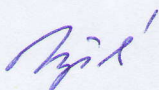
Stanovení cíle práce

1. Vymezení daně z příjmů fyzických osob (poplatníci daně, předmět daně, základ daně)
2. Výpočet daňové povinnosti, daňové příznání, placení daně
3. Analýza daně z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2007 - 2009
4. Praktický příklad
5. Formulace závěrů

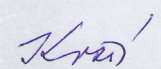
Rozsah grafických prací: -  
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran  
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická  
Seznam odborné literatury:

Valouch, Petr. Optimalizace zdanění fyzických osob, neplaťte víc, než musíte. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1805-7  
Vančurová, Alena. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. Praha: VOX, 2008. ISBN 978-80-86324-72-2  
Vybíhal, Václav. Zdaňování příjmů fyzických osob 2007, praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2096-8  
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. František Sejkora**  
Ústav ekonomiky a managementu  
Datum zadání bakalářské práce: **30. června 2009**  
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

  
doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.  
děkanka

L.S.

  
Ing. Marcela Kožená, Ph.D.  
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 10. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. června 2010

Lukáš Bolla

Tímto bych chtěl upřímně poděkovat panu Ing. Františku Sejkorovi za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které jsem při zpracování této práce využil.

## **ANOTACE**

Předkládaná bakalářská práce prezentuje teoretické poznatky vztahující se k problematice zdaňování příjmů fyzických osob. Cílem práce je srozumitelný a zjednodušený výklad principů zdaňování příjmů fyzických osob včetně základní charakteristiky daňového systému České republiky a vysvětlení pojmů, které se k této problematice vztahují. Teoretické poznatky jsou doplněny o řadu praktických zkušeností a praktických příkladů.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

daň, daňový systém, daňové přiznání, daňová povinnost, základ daně

## **TITLE**

Income Taxation of Individuals

## **ANNOTATION**

Presented bachelor's thesis presents theoretical knowledge relating to the issue of taxation of personal incomes. The goal is to show understandable and simplified interpretation of the principles of income taxation of individuals, including the basic characteristics of the tax system in the Czech Republic and the clarification of the terms related to the topic. Theoretical knowledge is supplemented by a range of practical experience and practical examples.

## **KEYWORDS**

taxes, tax system, tax declaration, tax liability, tax base

## **OBSAH:**

Úvod.....	8
1. Daňový systém České republiky.....	10
1.1. Základní charakteristika.....	10
1.2. Přímé daně .....	10
1.3. Nepřímé daně.....	11
1.4. Ostatní daňové příjmy mající charakter daní.....	12
2. Vymezení daně z příjmů fyzických osob.....	13
2.1. Základní charakteristika.....	13
2.2. Poplatník daně.....	13
2.3. Předmět daně.....	15
2.3.1. Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky .....	16
2.3.2. Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti.....	17
2.3.3. Příjmy z kapitálového majetku .....	18
2.3.4. Příjmy z pronájmu .....	19
2.3.5. Ostatní příjmy .....	19
2.4. Příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob.....	20
2.5. Příjmy osvobozené od daně .....	21
2.6. Základ daně.....	22
2.7. Daňová ztráta .....	23
3. Výpočet daňové povinnosti, daňové přiznání, placení daně.....	24
3.1. Výpočet daňové povinnosti .....	24
3.1.1. Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob .....	24
Zdroj: vlastní zpracování .....	25
3.1.2. Nezdánitelné části základu daně .....	25
3.1.3. Položky odčitatelné od základu daně.....	26
3.1.4. Sazba daně z příjmů fyzických osob.....	26
3.1.5. Slevy na dani.....	27
3.2. Daňové přiznání.....	28
3.2.1. Lhůta pro podání daňového přiznání .....	29
3.2.2. Tiskopis daňového přiznání .....	29
3.2.3. Způsob podání daňového přiznání.....	29
3.2.4. Komunikace s finančními úřady pomocí datové schránky .....	30

3.3 Placení daně .....	30
4. Analýza daně z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2007 - 2009 .....	32
4.1 Daň z příjmu fyzických osob v závislosti na legislativě v roce 2007 .....	32
4.1.1 Postup výpočtu čisté mzdy v roce 2007 .....	33
4.1.2 Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti v roce 2007 .....	33
Zdroj: vlastní zpracování .....	34
4.1.3 Výpočet výplaty zaměstnanců .....	34
4.1.4 Společné zdanění manželů .....	35
4.2 Daň z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě v roce 2008 .....	38
4.2.1 Postup výpočtu čisté mzdy v roce 2008 .....	40
4.2.2 Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti v roce 2008 .....	41
4.2.3 Výpočet čisté mzdy v roce 2008 .....	41
4.3 Daň z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2009 .....	42
4.3.1 Slevy na dani a daňové zvýhodnění pro rok 2009, postup výpočtu čisté mzdy .....	44
4.3.2 Výpočet čisté mzdy v roce 2009 .....	45
4.4 Shrnutí .....	45
5. Praktický příklad .....	48
Závěr .....	54
Seznam literatury .....	56
Přehled tabulek .....	57
Přehled grafů .....	58
Seznam použitých zkratk .....	58

# Úvod

Pro většinu z nás jsou daně nepopulárním tématem. Avšak s daněmi se každý z nás, ať už chce, či nikoliv, setkává, a to téměř každý den. Téma daní je velice často diskutované a zpravidla vždy před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky aktuální.

Problém daňového systému České republiky, a tím i jeho neoblíbenosti, však spočívá v jeho složitosti a nepřehlednosti. V daňových zákonech existuje celá řada výjimek, daňové zákony jsou neustále a nesčetněkrát novelizovány. Pro většinu občanů, ale i třeba drobných podnikatelů, je představa vyplnění formuláře daňového přiznání naprosto nesplnitelným úkolem. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, z kterého tato práce vychází, bohužel nepatří k zákonům jednoduchým a orientace v něm je obtížná nejen pro jeho uživatele, ale i pro správce daně.

První část práce se zabývá teoretickým vymezením daňového systému v České republice, základním rozdělením daní na daně přímé a nepřímé. Dále se zabývá samotnou daní z příjmů fyzických osob, která je blíže specifikována v kapitole třetí. Jsou zde vysvětleny základní pojmy, kdo je poplatníkem daně včetně praktických příkladů, co je předmětem daně z příjmů, přičemž jsou jednotlivé druhy příjmů blíže popsány ve vyčleněných podkapitolách. Najdeme zde vysvětlení pojmu základ daně, který je pro sestavení daňového přiznání velice důležitý, bez něho bychom daňovou povinnost nebyli schopni vypočítat.

Čtvrtá část této práce popisuje výpočet daňové povinnosti, kde jsou opět použity i názorné příklady pro lepší a srozumitelnější pochopení tohoto tématu. Dále jsou zde popsány skutečnosti týkající se daňového přiznání a také placení daně opět s řadou praktických informací, které jsou pro poplatníky užitečné.

Další kapitola se zabývá analýzou daně z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2007 až 2009. Do této oblasti velice výrazně zasáhl zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, navržený vládou premiéra M. Topolánka a poté schválený Parlamentem České republiky. Jistě lze tvrdit, že tato novela zákona o daních

z příjmů patří k nejnápadnějším změnám ve zdanění fyzických osob za posledních 17 let. I v této kapitole nalezneme řadu tabulek s praktickými výpočty i celkové shrnutí, na kterém jsou patrné změny, které přijetím novely zákona nastaly.

V závěru práce je zařazen praktický příklad, který není až tak složitý, nicméně se snaží postihnout příjmy fyzických osob podle § 6 až § 10 zákona o daních z příjmů.

Cílem této práce je srozumitelně vyložit problematiku zdaňování příjmů fyzických osob, objasnit základní pojmy, vymezit legislativní změny a na praktickém příkladu aplikovat zdanění příjmů fyzických osob s využitím praktických příkladů a informací. Práce nezachází do úplných detailů, nicméně se snaží o nastínění nejpodstatnějších změn, které měly vliv na běžné daňové poplatníky. Z výše uvedeného vyplývá, že hlavním zdrojem pro zpracování tohoto tématu byl zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a to především ve znění platném pro rok 2009, s využitím téhož zákona z roku 2007 a 2008 pro provedení analýzy změn. Použity však byly i další odborné publikace a webové zdroje.

# 1. Daňový systém České republiky

## 1.1. Základní charakteristika

*„Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají.“<sup>1</sup> Je vymezen soustavou daňových předpisů. Tento systém se zpravidla skládá z více daní, které plní jednotlivé funkce, ovšem je třeba mít na paměti, že každá z těchto daní se v daňovém systému chová odlišně a jiným způsobem zajišťuje splnění požadavků na daňový systém kladených.*

*„Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti).“<sup>2</sup>*

Daňový systém České republiky je konstruován velice podobně jako v ostatních vyspělých zemích, především evropských. Centrálním orgánem české daňové správy je Ústřední finanční a daňové ředitelství, které je sekci Ministerstva financí České republiky. Ústřední finanční a daňové ředitelství řídí soustavu územních finančních orgánů, kterou v současné době tvoří 8 finančních ředitelství a 222 finančních úřadů.

V České republice můžeme daně rozdělit do dvou základních kategorií, a to na daně přímé a daně nepřímé.

## 1.2 Přímé daně

Přímou daní je taková daň, kterou poplatník hradí na úkor svého příjmu nebo svého majetku, přičemž není možné legálně tuto povinnost přenést na jiný subjekt. Znamená to tedy, že plátce a poplatník je v případě přímé daně jedna osoba. Přímé daně jsou odváděny příslušnému finančnímu úřadu na základě písemného daňového přiznání poplatníka. V České republice přímé daně rozdělujeme na dvě základní skupiny, a to na daně z příjmů a na daně majetkové.

---

<sup>1</sup> Vančurová A., Láčková L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva

<sup>2</sup> Kubátová, K., Daňová teorie a politika

Přímé daně v České republice:

- z příjmů:
  1. Daň z příjmů fyzických osob
  2. Daň z příjmů právnických osob
- z majetku:
  1. Daně z nemovitostí (daň z pozemků, daň ze staveb)
  2. Daň silniční
  3. Daně převodové (daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí)

Velice často se stává, že osoba, která je poplatníkem daně, si daň sama vypočítává a sama ji odvádí, či alespoň zná hodnotu této daně (například zaměstnanec ze své výplatní pásky). Přímé daně jsou „viditelnější“ než daně nepřímé, neboť nepřímé daně jsou již zahrnuty v ceně zboží či služeb.

Nejvýznamnější z přímých daní je daň z příjmů, která tvoří podstatnou část příjmů veřejných rozpočtů ve většině zemí.

### **1.3 Nepřímé daně**

Objektem nepřímých daní je spotřeba. Tyto daně se nazývají nepřímými proto, že jsou již zahrnuty v ceně zboží a služeb, které se tak pro konečného spotřebitele stávají dražšími. Plátce a poplatník daně tedy není jedna osoba jako u daní přímých. V případě daní nepřímých vybírá daň plátce (podnikatel), který potom příslušnému finančnímu úřadu daň odvádí za poplatníky (konečné spotřebitele). Konečný spotřebitel nepodává žádné daňové přiznání a většinou ani nevnímá, že nějakou daň platí. Nepřímé daně jsou relativně neutrální, neboť každý občan platí stejnou daň bez rozdílu. V České republice nepřímé daně rozdělujeme opět na dvě základní skupiny – na nepřímé daně univerzální a selektivní:

Nepřímé daně v České republice:

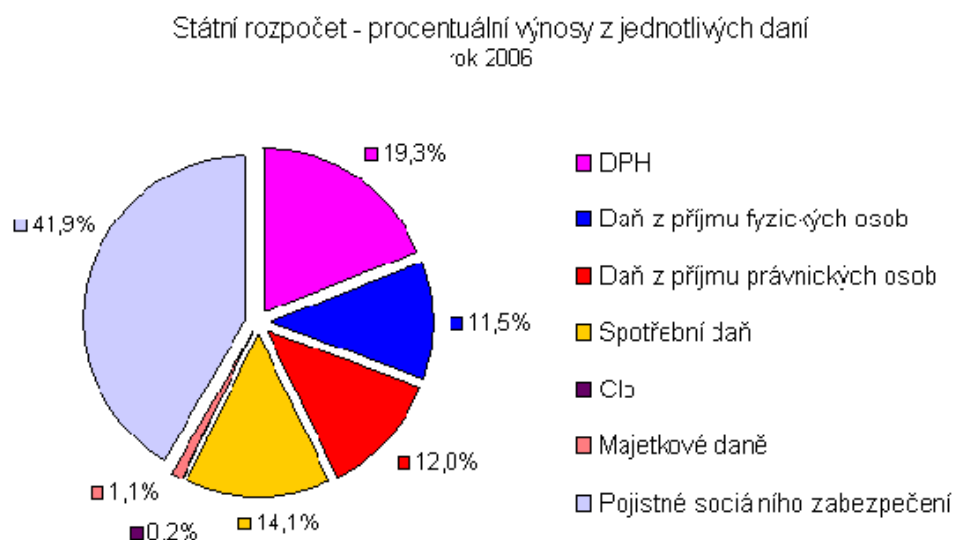
- univerzální:
  1. Daň z přidané hodnoty

- selektivní:
  1. Spotřební daně
    - a) daň z minerálních olejů
    - b) daň z alkoholu (daň z piva, daň z vína a meziproductů a daň z lihu)
    - c) daň z tabákových výrobků
  2. Energetické daně
    - a) daň ze zemního plynu atd.
    - b) daň z pevných paliv
    - c) daň z elektřiny
  3. Cla

## 1.4 Ostatní daňové příjmy mající charakter daní

Je třeba také zmínit, že existují ještě další daňové příjmy veřejných rozpočtů, které mají také daňový charakter, ovšem nelze je vždy jednoznačně přiřadit k daním přímým či nepřímým. Mají ale většinou charakter spíše daní přímých. Typickým příkladem je například pojistné na sociální pojištění či pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

Graf č. 1: Procentuální výnosy z jednotlivých daní v roce 2006



Zdroj: Ministerstvo financí ČR

## 2. Vymezení daně z příjmů fyzických osob

### 2.1 Základní charakteristika

Jak již bylo uvedeno, daň z příjmů fyzických osob je daní přímou. Tato daň je pro většinu občanů pravděpodobně nejznámější daní, a to z toho důvodu, že se týká každého z nás. Zároveň ale tato daň patří mezi nejsložitější. Je třeba podotknout, že na tuto daň se také kladou nejvyšší požadavky. Musíme totiž mít na paměti, že je třeba zohlednit mnoho kritérií – např. jednoduchost – nelze požadovat po daňových subjektech velké právní znalosti, žádoucí je jednoduché sestavení daňového přiznání, jednoduchý výpočet, ale mimo jiné je třeba zohlednit také sociální postavení poplatníků – tzn. umožnit redistribuci od osob s vyššími příjmy k osobám s příjmy nižšími. Z tohoto důvodu jsou v tomto systému taktéž zohledněny různé slevy na dani, osvobození od daně atd. V neposlední řadě je třeba zmínit legislativní úpravu daně z příjmů fyzických osob. Řídí se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

### 2.2 Poplatník daně

*„Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby (dále jen „poplatníci“)<sup>3</sup>, a to bez ohledu na věk, občanství, zapsání nebo nezapsání do obchodního rejstříku apod., pokud měly příjmy podléhající dani. Tito poplatníci musí splňovat ještě další podmínky. Musejí mít na území České republiky bydliště nebo se zde musejí obvykle zdržovat.*

Prioritně se posuzuje podmínka bydliště na území České republiky. Bydlištěm se rozumí místo, kde má poplatník stálý byt, za okolností, z kterých lze usuzovat na jeho úmysl se v tomto bytě trvale zdržovat, a který mu je kdykoliv k dispozici dle jeho potřeby, a to ať jde o byt vlastní nebo pronajatý.

---

<sup>3</sup> § 2 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, platný pro rok 2009

Úmysl poplatníka se v tomto bytě trvale zdržovat lze prokázat dle jeho osobního a rodinného stavu – např. má zde manžela/ku, děti, rodiče nebo využívá byt ke svým ekonomických aktivitám (zaměstnání, podnikání).

Pokud toto u poplatníka nelze jednoznačně určit, je považován za rezidenta státu, kde se obvykle zdržuje. Tuto podmínku upřesňuje zákon o dani z příjmu v § 2 odst. 4. Zde je stanoveno, že poplatníkem zdržujícím se obvykle na území České republiky je taková osoba, která zde pobývá alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích. Do této lhůty se započítává každý započatý den pobytu na území našeho státu. Pokud tyto podmínky poplatník splňuje, tak se jedná o daňového rezidenta, který podléhá nevyhnutelné tzv. neomezené daňové povinnosti, což znamená, že musí zdanit veškeré své příjmy – tedy příjmy jak ze zdrojů v České republice, tak ze zdrojů v zahraničí. V případě, že má poplatník také příjmy ze zdrojů v zahraničí, je nutné připomenout, že je možné zohlednit zaplacenou daň v zahraničí, ovšem to pouze tehdy, pokud se jedná o příjmy ze země, s kterou má Česká republika uzavřenou Smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Takováto situace je upravena v § 38f odst. 1 zákona o daních z příjmů.

Ostatní poplatníky, kteří jsou fyzickými osobami výše neuvedenými nebo takovými fyzickými osobami, o kterých to stanovuje mezinárodní smlouva, považuje zákon o daních z příjmů za daňové nerezidenty, na které se daňová povinnost vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.

V neposlední řadě je třeba zmínit poplatníky, kteří se na území České republiky zdržují za účelem studia či léčby, na které se stejně jako na daňové nerezidenty vztahuje daňová povinnost na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, byť by mohli splňovat podmínku, že se na území našeho státu obvykle zdržují.

#### Příklad 1

**Poplatník má na území Německa trvalý byt a je svým zaměstnavatelem vyslán do České republiky, kam ho bude následovat i jeho manželka a děti, které budou v České republice chodit do školy.**

*V tomto případě se bude jednat o rezidenta České republiky.*

## Příklad 2

**Pan Jan Novák má trvalé bydliště v Praze a provozuje svoji podnikatelskou činnost jak na území České republiky, tak na území Polska a Rakouska.**

*V tomto případě je pan Novák rezidentem České republiky, tzn., že bude zdaňovat veškeré své příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, Polska i Rakouska v České republice.*

## Příklad 3

**Německý podnikatel má trvalé bydliště v Německu a na území České republiky podnikal v období březen až květen 2009, tj. pobýval v ČR méně než 183 dnů, tedy se obvykle na území ČR nezdržuje.**

*Tento poplatník je z hlediska zákona o dani z příjmů daňovým nerezidentem, proto v případě, že bude provozovat podnikatelskou činnost v obou státech, bude mít na území České republiky omezenou daňovou povinnost, což znamená, že do daňového přiznání podávaného finančnímu úřadu v České republice zahrne pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. V Německu bude v daňovém přiznání uvádět své celosvětové příjmy, přičemž dvojí zdanění příjmů z podnikání v ČR bude vyloučeno podle smlouvy o zamezení dvojího zdanění.*

## 2.3 Předmět daně

Legislativa upravující daň z příjmů fyzických osob vychází ze zásady, že všechny příjmy každého daňového subjektu jsou zdaňovány jedinou daní, a to právě daní z příjmů. Vzhledem k tomu, že příjmy fyzických osob jsou velmi různorodé a podstatně se od sebe liší, rozeznává zákon o dani z příjmů několik kategorií předmětu daně, které tvoří jednotlivé dílčí daňové základy. Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou tedy podle § 3 ZDP příjmy:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6);
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7);
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8);
- příjmy z pronájmu (§ 9);
- ostatní příjmy (§ 10),

příčemž se jedná nejen o příjmy peněžní, ale i nepeněžní (v naturální nebo jiné podobě, např. dosažené směnou). V případě nepeněžního příjmu je nutno určit jeho ocenění, tedy finanční hodnotu.

*„Pro každého poplatníka je důležité přesně zařadit každý jednotlivý příjem do jedné z pěti skupin druhů příjmů. Nesprávné zařazení příjmu může vést k chybám ve stanovení základu daně a daňové povinnosti poplatníka. U jednotlivých druhů příjmů může být například rozdílné uplatňování výdajů, možnost (resp. nemožnost) uplatňování ztráty minulých let apod.“<sup>4</sup>*

### **2.3.1. Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky**

Typickým představitelem příjmů ze závislé činnosti je mzda. Jde tedy především o příjmy zaměstnanců z pracovněprávních poměrů, ale také z dohod konaných mimo hlavní pracovní poměr, tj. z dohod o provedení práce či z dohod o pracovní činnosti. Tyto příjmy zdaňuje největší počet poplatníků. Za příjem ze závislé činnosti ale zákon o dani z příjmů považuje i další příjmy, které jsou v zákoně definovány takto:

- a) příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce. Těmito příjmy se rozumějí i příjmy za práci žáků a studentů z praktického výcviku;
- b) příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů plátce, a příjmy za práci likvidátorů;
- c) odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob;
- d) příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti podle písmen a) až c) nebo funkce bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává závislou činnost nebo funkci, nebo od plátce, u kterého poplatník závislou činnost nebo funkci nevykonává.

---

<sup>4</sup> Štohl, P., Daně 2010 – výklad a praktické příklady

Funkčními požitky se potom rozumí např. funkční platy členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu České republiky a poslanců Evropského parlamentu, zvolených na území České republiky, a platy vedoucích ústředních úřadů státní správy, dále jsou funkčními požitky odměny za výkon funkce v orgánech obcí, v jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách a v jiných orgánech a institucích.

### **2.3.2 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti**

Dílčí základ osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) upravuje § 7 zákona o dani z příjmů. Podnikáním rozumíme soustavnou činnost, která je prováděná samostatně, vlastním jménem, na vlastní účet a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Jinou samostatnou výdělečnou činnost bychom mohli definovat jako činnost, k jejímuž provozování není potřeba mít zvláštní oprávnění, musí ale vždy platit, že se nejedná o činnost, která je podnikáním. Poplatník, který má příjmy ať už z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti může tyto příjmy snížit o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Příjmy z podnikání jsou:

- a) příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství;
- b) příjmy ze živnosti (tj. podnikání na základě živnostenského zákona);
- c) příjmy z jiného podnikání podle zvláštních právních předpisů (např. auditori, daňoví poradci, advokáti apod.);
- d) podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou:

- a) příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem;
- b) příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů;

- c) příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů;
- d) příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zvláštního insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce a odděleného insolvenčního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního právního předpisu.

### **2.3.3. Příjmy z kapitálového majetku**

Dle zákona o daních z příjmů se příjmy z kapitálového majetku rozumí především příjmy z držby finančního majetku. Převážná většina těchto příjmů tvoří samostatné základy daně a zdaňují se srážkou u zdroje. Mezi příjmy, které jsou zdaňovány zvláštní sazbou (ve většině případů se uplatňuje srážková daň ve výši 15 %) a které se neuvádí v daňovém přiznání, patří např.:

- podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti;
- podíly na zisku z členství v družstvu;
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na vkladovém účtu. Stejným způsobem se posuzují úroky z vkladů na běžných účtech, které podle podmínek banky nejsou určeny k podnikání (sporožirové účty, devizové účty apod.);
- a další.

Mezi příjmy z kapitálového majetku, které do dílčího základu daně vstupují, tzn. takové, které se do daňového přiznání uvádějí, patří např.:

- úroky z vkladů na běžných účtech, které jsou podle podmínek banky určeny k podnikání;
- úroky z poskytnutých úvěrů a půjček.

### **2.3.4 Příjmy z pronájmu**

Příjmy z pronájmu se podle § 9 zákona o dani z příjmů zdaňují v případě, že se nejedná o příjmy z podnikání, které jsou uvedeny v § 7. Zdaňování příjmů z pronájmu v sobě zahrnuje jednak příjmy z pronájmu nemovitostí nebo bytů, ale také příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě pronájmu příležitostného, který je zdaňován v rámci ostatních příjmů dle § 10 ZDP. Příjmy, které z pronájmu plynou manželům z bezpodílovaného spoluvlastnictví, se zdaňují pouze u jednoho z nich, a to i pokud plynou z více pronajatých nemovitostí či movitých věcí.

### **2.3.5 Ostatní příjmy**

Ostatní příjmy jsou takové příjmy, které jsou předmětem daně, ovšem nespádají do žádné z předchozích kategorií příjmů, které tvoří dílčí základy daně dle § 6 až § 9. Jedná se o příjmy, které jsou nahodilé, příležitostné – například příjem z činností, které sice mají charakter živnosti, ale protože se nejedná o soustavnou činnost, poplatník na ně nemá živnostenské oprávnění. Dále bychom sem mohli zařadit příjmy z příležitostného pronájmu movitých věcí – například poplatník na týden pronajme automobil, případně příjmy ze zemědělské výroby, která není provozována samostatně hospodařícím rolníkem (podnikatelem). Pokud úhrn příjmů u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období částku 20 000 Kč, jsou tyto příjmy od daně osvobozeny a v takovémto případě se ani neuvádí v daňovém přiznání. Pokud ale tyto příjmy zmíněnou částku přesáhnou, zdaní se v plné výši (nikoliv pouze částka nad 20 000 Kč).

Tab. č. 1: Členění příjmů fyzických osob podléhajících dani z příjmů

DÍLČÍ ZÁKLADY DANĚ	SAMOSTATNÉ ZÁKLADY DANĚ
Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6)	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ příjmy od „dalšího“ zaměstnavatele do 5 000 Kč za měsíc</li> </ul>
Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ honoráře za příspěvky do rozhlasu, televize a periodik do 7 000 Kč za měsíc u jednoho plátce</li> </ul>
Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ výnosy z obligací, akcií atd.</li> <li>○ podíly na zisku z účasti na kapitálových společnostech a družstev</li> <li>○ podíly na zisku tichého společníka</li> <li>○ výnosy z vkladů na úsporných a osobních běžných účtech</li> <li>○ plnění ze životního pojištění</li> <li>○ dávky penzijního pojištění</li> </ul>
Příjmy z pronájmu (§ 9)	
Ostatní příjmy (§ 10)	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ ceny z veřejných a sportovních soutěží</li> <li>○ vypořádací podíly při zániku účasti na kapitálové společnosti nebo družstvu</li> <li>○ likvidační podíl na kap. spol. nebo družstvu</li> </ul>

Zdroj: Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, s. 121

## 2.4 Příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob

V § 3 zákona o dani z příjmů jsou také vymezeny příjmy, které předmětem daně nejsou. Patří sem např.:

- příjmy, které poplatník získal nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů, příjmy získané vydáním nebo darováním nemovitostí nebo

movitých věcí anebo majetkových práv (s výjimkou příjmů z nich plynoucích a s výjimkou darů přijatých v souvislosti s výkonem činnosti podle § 6 ZDP nebo s podnikáním anebo s jinou samostatnou výdělečnou činností), příjmy získané zděděním;

- příjmy fyzických osob provozujících školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat získané nabytím daru v souvislosti s provozováním těchto činností;
- úvěry a půjčky zvláště specifikované ve výše uvedeném paragrafu, odst. 4, písm. b);
- a další.<sup>5</sup>

## 2.5 Příjmy osvobozené od daně

Příjmy, které jsou od daně z příjmů osvobozeny, uvádí zákon o daních z příjmů v § 4. Patří sem např.:

- příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, včetně podílu na společných částech domu nebo spoluvlastnického podílu, včetně souvisejícího pozemku, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem;
- příjmy z prodeje movitých věcí (s výjimkou příjmů z prodeje motorových vozidel, letadel a lodí, nepřesahuje-li doba mezi nabytím a prodejem dobu jednoho roku);
- příjmy z provozu malých vodních elektráren do výkonu 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, zařízení na výrobu a energetické využití bioplynu a dřevoplynu, zařízení na výrobu elektřiny nebo tepla z biomasy;
- a další.<sup>6</sup>

---

<sup>5</sup> viz § 3, odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, platný pro rok 2009

<sup>6</sup> viz § 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, platný pro rok 2009

## 2.6 Základ daně

Abychom mohli správně vypočítat výslednou daňovou povinnost, je třeba určit tzv. daňový základ. Daňovým základem rozumíme částku, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, které je pro fyzické osoby jeden kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až § 10 není stanoveno jinak.

Velice často se stává, že daňoví poplatníci mají různé druhy příjmů – např. ze zaměstnání, z podnikání atd. Všechny příjmy jsou rozděleny zákonem o daních z příjmů do pěti základních skupin (viz kapitola 2.3 Předmět daně). Rozdíl příjmů a výdajů v každé z těchto skupin tvoří tzv. dílčí základ daně.

Mají-li daňoví poplatníci ve zdaňovacím období souběžně dva či více různých druhů příjmů, je základem daně součet jednotlivých dílčích základů daně, přičemž tento základ daně nazýváme celkovým základem daně.

### Příklad 4

**Bc. Jan Veselý má živnostenský list na činnost účetních poradců, vedení účetnictví a daňové evidence. Sám daňovou evidenci vede. Ve zdaňovacím období měl zdanitelné příjmy ve výši 1 350 000 Kč, daňové výdaje činily 985 000 Kč.**

**Kromě toho pronajímal byt. Jeho příjmy z pronájmu byly 80 000 Kč. Skutečné výdaje, které s pronájmem bytu souvisely, činily 45 000 Kč.**

*Základ daně Bc. Jana Veselého je součtem dílčích základů daně, tj.:*

*Základ daně z podnikání (§ 7) 365 000 Kč (1 350 000 – 985 000)*

*Základ daně z pronájmu (§ 9) 35 000 Kč (80 000 – 45 000)*

*Celkový základ daně 400 000 Kč*

### Příklad 5

**Ing. Marie Nováková pracuje jako asistentka jednatele ve společnosti ASPO, s.r.o. Současně má příjmy z podnikání a také ostatní příjmy dle § 10 zákona o daních z příjmů. Ve svém daňovém přiznání vykázala tyto dílčí základy daně:**

*Základ daně Ing. Marie Novákové je součtem dílčích základů daně, tj.:*

*Základ daně ze zaměstnání (§ 6) 253 000 Kč*

<i>Základ daně z podnikání (§ 7)</i>	<i>184 000 Kč</i>
<i>Základ daně z ostatních příjmů (§ 10)</i>	<i>35 000 Kč</i>
<i>Celkový základ daně</i>	<i>472 000 Kč</i>

Nesmíme také zapomínat na příjmy osvobozené od daně (viz § 4), které se do základu daně nezahrnují, a také na příjmy, které tvoří tzv. samostatné základy daně, jež se zdaňují použitím zvláštní sazby daně, která je lineární, a to ve výši 15 %. Srážku daně provádí subjekt, který příjem vyplácí. Samostatný základ daně se nesnižuje o žádné výdaje ani odpočty, zaokrouhluje se na celé koruny dolů stejně jako srážková daň a neuvádí se v daňovém přiznání.

## **2.7 Daňová ztráta**

V případě, že v účetnictví (rozdíl mezi výnosy a náklady) či daňové evidenci (rozdíl mezi příjmy a výdaji), případně v záznamech o příjmech a výdajích přesáhnou výdaje příjmy, které jsou uvedené v § 7 a v § 9, jedná se o tzv. daňovou ztrátu. Z toho plyne, že ztráta může vzniknout pouze u příjmů z podnikání a u příjmů z pronájmu, tzn., že nelze vykázat ztrátu například z kapitálového majetku nebo z ostatních příjmů. Velice důležitou poznámkou také je, že základ daně ze závislé činnosti nelze kompenzovat se ztrátou. Daňovou ztrátu je možné odečíst od základu daně, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po zdaňovacím období, za které se daňová ztráta vyměňuje. Odečet ztráty se zpravidla uplatňuje v tom období, ve kterém je vykázán vysoký základ daně.

## 3. Výpočet daňové povinnosti, daňové přiznání, placení daně

### 3.1. Výpočet daňové povinnosti

V předchozí části práce je zmíněn pojem základ daně. Abychom mohli správně vypočítat konečnou daňovou povinnost, případně daňový bonus, upravuje se tento daňový základ o různé položky. Patří sem tzv. odčitatelné položky od základu daně (§ 34 zákona o daních z příjmů), dále nezdanitelné části základu daně (§ 15 zákona o daních z příjmů). Po uplatnění těchto položek získáme upravený daňový základ, který v případě fyzických osob zaokrouhluje na celá sta Kč dolů. Takto zaokrouhlený základ daně vynásobíme platnou sazbou daně. Získanou daňovou povinnost můžeme dále snižovat o tzv. slevy na dani. Po uplatnění slev získáme konečnou daňovou povinnost, od které je nutno odečíst zálohy na daň z příjmů fyzických osob, které jsme v průběhu zdaňovacího období zaplatili. Tím získáme doplatek nebo přeplatek na dani z příjmů fyzických osob.

#### 3.1.1 Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob

Tab. č. 2: Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob

<b>DÍLČÍ DAŇOVÉ ZÁKLADY</b>
a) příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky dle § 6
b) příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti dle § 7
c) příjmy z kapitálového majetku dle § 8
d) příjmy z pronájmu dle § 9
e) ostatní příjmy dle § 10
<b>= CELKOVÝ ZÁKLAD DANĚ</b>
- nezdanitelné části základu daně
- položky odčitatelné od základu daně
<b>= UPRAVENÝ ZÁKLAD DANĚ (zaokrouhluje ho na celá sta Kč dolů)</b>
* sazba daně (15 %)
<b>= DAŇ PODLE § 16 ZÁKONA O DANÍCH Z PŘÍJMŮ</b>
- slevy na dani

<b>= DAŇ PO SLEVÁCH</b>
- zaplacené nebo sražené zálohy na daň z příjmů
<b>= +/- DOPLATEK NEBO PŘEPLATEK NA DANI Z PŘÍJMŮ FO</b>

### 3.1.2 Nezdaniitelné části základu daně

Dle § 15 zákona o daních z příjmů, kde je podrobně uveden popis všech těchto částek, si může poplatník – fyzická osoba snížit svůj základ daně o položky, které se označují jako nezdaniitelné části základu daně. Mezi nejčastěji uplatňované patří například:

- a) odečet hodnoty darů – dary musejí být poskytnuty v souladu s ustanovením § 15 odst. 1, kde je konkrétně vymezen účel a příjemce daru, úhrnná hodnota darů v příslušném zdaňovacím období musí přesáhnout 2 % ze základu daně anebo činit alespoň 1 000 Kč. V úhrnu ovšem lze odečíst maximálně 10 % ze základu daně. Částkou 2 000 Kč se oceňuje hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce, neboť se jedná o dar na zdravotnické účely;
- b) odečet částky úroků zaplacených z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru – poplatník si může základ daně snížit o zmíněné úroky ze stavebního spoření či hypotečního úvěru, které jsou uvedeny v potvrzení od stavební spořitelny nebo banky. Pokud poplatník tyto úroky uplatňuje, měl by si dát pozor na to, aby naplnil požadavky na zajištění bytových potřeb. Jestliže byt nebo dům nakupujeme za účelem pronájmu, není možné úroky uplatňovat, protože v případě kontroly je poplatník povinen prokázat, že je nemovitost využívána k vlastnímu bydlení anebo k bydlení osob v přímé příbuzenské linii. Úhrnná částka úroků, o které lze snížit základ daně ze všech úroků u poplatníků v téže domácnosti nesmí překročit částku 300 000 Kč;
- c) odečet platby příspěvků na penzijní pojištění se státním příspěvkem – zaplacená částka příspěvku na penzijní připojištění se snižuje o 6 000 Kč, maximální částka, kterou lze takto odečíst činí 12 000 Kč ročně, což znamená, že by úhrn příspěvků musel být alespoň 18 000 Kč;
- d) odečet částky poplatníkem zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění – obdobně jako penzijní připojištění je i soukromé životní pojištění tímto

způsobem státem podporováno. Poplatník si může za zdaňovací období odečíst maximálně částku 12 000 Kč ročně, a to i v případě, že má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Poplatníci by ovšem neměli zapomínat na podmínku, že výplata pojistného plnění musí být ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v kterém poplatník dosáhne věku 60 let;

- e) zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace odborové organizaci, která podle svých stanov obhájí hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců – maximálně lze odečíst 1,5 % zdanitelných příjmů (nejvýše 3 000 Kč za zdaňovací období).

Dále je možné uplatňovat například úhradu za zkoušky, které ověřují výsledky dalšího vzdělávání, a to maximálně do výše 10 000 Kč za zdaňovací období. Je nutné také konstatovat, že tyto nezdánitelné části základu daně lze odčítat maximálně do výše základu daně. Není tedy dovoleno jimi vytvářet ztrátu nebo již existující ztrátu těmito částkami ještě prohlubovat.

### **3.1.3 Položky odčitatelné od základu daně**

Poplatník dále může (pokud splní zákonné podmínky) uplatnit tzv. odčitatelné položky, které jsou uvedeny v § 34 zákona o daních z příjmů. Patří sem:

- daňová ztráta (viz kapitola 2.7 Daňová ztráta);
- výdaje na realizaci projektů výzkumu a vývoje.

### **3.1.4 Sazba daně z příjmů fyzických osob**

Jak bylo již uvedeno, daň z příjmů fyzických osob se vypočte ze základu daně, jehož sestavení a úpravy jsou popsány výše. Takto upravený daňový základ se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů a z tohoto základu se vypočte daň ve výši 15 %. Vypočtená daň se zaokrouhluje vždy na celé koruny nahoru. Sazba daně z příjmů fyzických osob prošla v minulých letech velkými změnami, které budou blíže specifikovány v následující kapitole této práce.

### 3.1.5 Slevy na dani

Po výpočtu daně může poplatník uplatnit tzv. slevy na dani, které jsou v zákoně o daních z příjmů uvedeny v § 35. Zde je nutné si uvědomit, že nejde o snížení daňového základu, z kterého jsme daň vypočítali, ale o snížení daňové povinnosti. Slevy na dani je možné uplatnit při ročním vyúčtování daně z příjmů nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele. Některé slevy na dani však měsíčně uplatňovat nelze. Takto je to například se slevou na manžela/manželku. Jedná se pouze o slevu roční. Na tuto slevu má poplatník nárok pouze tehdy, jestliže jeho manžel nebo manželka má roční příjmy nižší než 68 000 Kč. Dále je třeba mít na paměti, zda můžeme slevy uplatňovat v jejich plné výši. Například slevu na poplatníka uplatňovat v plné výši můžeme i v případě, že poplatník dosahoval příjmy jen po část roku. U ostatních slev potom uplatňujeme 1/12 za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky pro uplatnění nároku na slevu splněny.

Tab. č. 3: Slevy na dani v roce 2009

SLEVA	ROČNĚ	MĚSÍČNĚ
<b>Poplatník</b>	24 840 Kč	2 070 Kč
<b>Manžel/manželka</b>	24 840 Kč	Neposkytuje se
<b>Částečný invalidní důchod</b>	2 520 Kč	210 Kč
<b>Plný invalidní důchod</b>	5 040 Kč	420 Kč
<b>Držitel průkazu ZTP/P</b>	16 140 Kč	1 345 Kč
<b>Student</b>	4 020 Kč	335 Kč
<b>Daňové zvýhodnění na dítě</b>	10 680 Kč	890 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

U daňového zvýhodnění, které se poskytuje na vyživované dítě, se lze dopočítat k záporné částce. V takovém případě se poskytuje tzv. daňový bonus.

Měsíční slevy uplatňují zaměstnanci, kteří v průběhu kalendářního roku platí zálohy na daň z příjmů. Aby zaměstnavatel mohl určit, zda má zaměstnanec na slevu nárok či nikoliv, podepisují zaměstnanci tzv. „Prohlášení k dani“, které lze považovat za formu čestného prohlášení. Pro uplatnění slev na dani se ale dokládají i další potvrzení, která jsou pro přiznání nároku na slevu nezbytná.

Tab. č. 4: Způsoby doložení nároku na slevu na dani u zaměstnanců

<b>SLEVA</b>	<b>JAK SE PROKÁŽE NÁROK</b>
<b>Poplatník</b>	Prohlášením do 30 dnů od vstupu do zaměstnání
<b>Manžel/manželka</b>	Lze uplatnit pouze při ročním vyúčtování, pokud příjem manžela/ky nedosahuje 68 000 Kč
<b>Částečný invalidní důchod</b>	Prohlášení + je nutné doložit výměr o přiznání důchodu a potvrzení o výplatě důchodu
<b>Plný invalidní důchod</b>	Prohlášení + je nutné doložit výměr o přiznání důchodu a potvrzení o výplatě důchodu
<b>Držitel průkazu ZTP/P</b>	Prohlášení a průkaz ZTP/P
<b>Student</b>	Prohlášení a potvrzení školy o soustavné přípravě na budoucí povolání
<b>Daňové zvýhodnění na dítě</b>	Prohlášení + potvrzení, že druhý manžel zvýhodnění neuplatňuje + u zletilých potvrzení školy o studiu

Zdroj: <http://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-v-roce-2009/>

### 3.2 Daňové přiznání

Povinnost podat daňové přiznání má každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Dále daňové přiznání musí podat i ten, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, nepřesáhly 15 000 Kč, ale vykazují daňovou ztrátu. Za určitých podmínek poplatník daňové přiznání podávat nemusí – např. pokud má příjmy ze závislé činnosti pouze od jednoho anebo postupně od více plátců daně, přičemž musí být splněna podmínka, že tento poplatník podepsal u všech těchto plátců daně na příslušné zdaňovací období „Prohlášení k dani“ a kromě příjmů od

daně osvobozených a příjmů, z nichž je vybírána srážková daň dle zvláštní sazby, nemá jiné příjmy podle § 7 až § 10 vyšší než 6 000 Kč.

### **3.2.1 Lhůta pro podání daňového přiznání**

Daňoví poplatníci jsou povinni daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob podat k příslušnému finančnímu úřadu vždy nejpozději do tří měsíců po uplynutí příslušného zdaňovacího období, tzn., že pro zdaňovací období roku 2009 je lhůta pro podání daňového přiznání nejpozději do 31. března 2010. V případě, že má poplatník povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem, případně přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce, lhůta k podání daňového přiznání je nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období. U přiznání k dani z příjmů fyzických osob podaných za zdaňovací období 2009 připadá tento termín na středu 30. 6. 2010. Podat daňové přiznání v prodloužené lhůtě je možné, jen pokud je příslušná plná moc k zastupování podána správci daně před uplynutím neprodloužené lhůty. V daňovém přiznání je poplatník povinen si daň sám vypočítat, uvést a vyčíslit též případné nezdanitelné části základu daně podle § 15 ZDP, položky odčitatelné od základu daně ve smyslu ustanovení § 34 ZDP, nebo slevy na dani podle § 35, 35ba, 35c ZDP.

### **3.2.2 Tiskopis daňového přiznání**

Pro zdaňovací období 2009 je v platnosti tiskopis č. 25 5405 MFin 5405 – vzor č. 16, a pokyny k jeho vyplnění č. 25 5405/1 MFin 5405/1 – vzor č. 17. Součástí daňového přiznání jsou i přílohy vyznačené v příslušném tiskopise. Tiskopisy jsou přístupné i na webových stránkách <http://cds.mfcr.cz>, kde jsou poplatníkům k dispozici i interaktivní formuláře, které jim usnadňují vyplnění a sestavení daňového přiznání.

### **3.2.3 Způsob podání daňového přiznání**

Daňové přiznání se podává u místně příslušného správce daně, a to pouze na tiskopisu, který vydává Ministerstvo financí, popřípadě na počítačových sestavách, které mají údaje, obsah i uspořádání údajů zcela totožné s tiskopisem, který vydává

ministerstvo. Místní příslušnost správce daně se řídí u fyzické osoby bydlištěm v České republice, jinak místem, kde se fyzická osoba převážně zdržuje, což znamená místo, v němž pobývá nejvíce dnů v roce, není-li stanoveno jinak. Dalším způsobem, jak daňové přiznání podat, je využití nabídky na webových stránkách České daňové správy, tedy podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob elektronickou formou. Dne 17. prosince 2009 byly zveřejněny nové služby Daňového portálu pro daňovou veřejnost. Současně byl zveřejněn Daňový portál v inovované podobě. Využití této elektronické formy podání daňového přiznání však v sobě má i další výhody – jednou z nich je například možnost k elektronicky podanému daňovému přiznání připojit přílohy v rozsahu 4 MB. Nová webová aplikace má také mnoho přednastavených logických kontrol, které při vyplňování daňového přiznání upozorňují poplatníka na možné chyby.

### **3.2.4 Komunikace s finančními úřady pomocí datové schránky**

Další novinkou v oblasti komunikace s finančními orgány je možnost využití datových schránek. Tento způsob komunikace se řídí zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, a současně ustanovením § 21 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto paragrafu odst. 2 zmíněného zákona lze podání daňového přiznání, hlášení a vyúčtování učinit i datovou schránkou.

### **3.3 Placení daně**

Způsob placení daně upravuje § 59 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Daň musí poplatník finančnímu úřadu zaplatit nejpozději ve lhůtách, které platí pro podání daňového přiznání, tj. do 31. března, respektive 30. června. Při každé platbě musí být uvedeno, na kterou daň je platba určena. Správné určení platby znamená zaplatit na správný bankovní účet finančního úřadu místně příslušného pro danou daň a daného poplatníka.

Daň z příjmů fyzických osob lze platit:

- hotově na pokladně finančního úřadu;
- bezhotovostním převodem z účtu poplatníka na příslušný účet správce daně;
- daňovou složenkou prostřednictvím České pošty, s. p., která je osvobozena od poštovních poplatků;
- poštovní poukázkou typu A na příslušný účet správce daně.

Od 1. listopadu 2009 platí novela zákona o správě daní a poplatků, kde byl nově upraven den platby daně. Do doby před platností této novely se za den platby považoval den, kdy platba odešla z účtu poskytovatele platebních služeb, ovšem v současné době je tímto dnem den, kdy platbu obdrží poskytovatel platebních služeb, který vede účet finančnímu úřadu. Pro poplatníky daně to tedy nově znamená, že musejí počítat s určitou časovou rezervou, kterou potřebují bankovní instituce pro zpracování převodu příslušných částek. Pro platby v hotovosti se samozřejmě nic nezměnilo, den platby je dnem převzetí hotovosti.

Daň se zpravidla nehradí jako celá částka jednorázově, ale je snížena o zálohy, které byly v průběhu roku zaplacený. Povinnost platit zálohy je stanovena v § 38a zákona o daních z příjmů. Zde je třeba podotknout, že poplatníci, kteří mají příjmy dle § 6 ZDP, tedy příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků platit zálohy nemusejí, neboť za ně zálohy odvádí každý měsíc jejich zaměstnavatel z jejich mzdy či platu.

Čísla účtů finančních úřadů mají tvar *předčísli bankovního účtu – matrika / kód banky*. Předčísli bankovního účtu u daně z příjmů fyzických osob je 721. Čísla matrik bankovních účtů jednotlivých finančních úřadů nalezneme na webových stránkách České daňové správy. Kód banky je vždy 0710 – Česká národní banka.

## 4. Analýza daně z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2007 - 2009

Tato část práce je věnována hlavním změnám, které se týkají daně z příjmů fyzických osob tak, jak se měnila legislativa v průběhu let 2007 – 2009.

Daňové zákony jsou velice často novelizovány, což je na jedné straně pro poplatníky výhodné, protože jim to přináší různé daňové výhody, ovšem na straně druhé je na poplatníky kladen požadavek na neustálou pozornost a je pro ně velice obtížné se v ustanoveních tohoto velice důležitého zákona orientovat.

Výrazným způsobem do daňové oblasti zasáhl zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který s sebou přinesl snad největší změny v této oblasti od vzniku samostatné České republiky. Dle mého názoru je největší změnou, které si jistě všiml každý poplatník, změna sazby daně, která v České republice byla pro daň z příjmů fyzických osob od roku 1993 do roku 2007 nastavena jako klouzavě progresivní ve výši 12 – 32 %. Laicky řečeno to znamenalo, že čím větší měl poplatník příjmy, tím větší platil daň. Od roku 2008 je však sazba daně jednotná, lineární, a to ve výši 15 %.

### 4.1 Daň z příjmu fyzických osob v závislosti na legislativě v roce 2007

Jak již bylo výše uvedeno, rok 2007 je posledním rokem, kdy v České republice zdaňovali poplatníci daně z příjmů fyzických osob své příjmy tzv. klouzavě progresivní sazbou daně z příjmů.

Tab. č. 5: Sazby daně z příjmů fyzických osob – rok 2007

ZÁKLAD DANĚ		DAŇ	ZE ZÁKLADU PŘESAHUJÍCÍHO
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč

Zdroj: § 16 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (platný v roce 2007)

V roce 2007 se také počítala zaměstnancům jiným způsobem mzda či plat. Pro lepší přehlednost a srozumitelnost vývoje daně z příjmů jsem se rozhodl, že v každém z těchto roků prakticky vypočítám mzdu pracovníka, který má nízké příjmy a mzdu manažera, abychom jasně viděli, jaký vliv má např. sazba daně, ale třeba i slevy na dani na poplatníky s nízkými a oproti tomu s vysokými příjmy.

#### 4.1.1 Postup výpočtu čisté mzdy v roce 2007

Hrubá mzda

- sociální pojištění, které hradí zaměstnanec (8 % z hrubé mzdy)
- zdravotní pojištění, které hradí zaměstnanec (4,5 % z hrubé mzdy)

---

Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů fyzických osob (*zaokrouhluje se na stovky Kč nahoru*)

- daň dle sazeb v tabulce uvedené v § 16 ZDP

---

Záloha na daň z příjmů fyzických osob před slevami

- slevy na dani
- daňové zvýhodnění na děti

---

Záloha na daň z příjmů fyzických osob po uplatnění slev a daňového zvýhodnění (*konečná záloha, kterou odvádí zaměstnavatel na finanční úřad*)

**Čistá mzda = hrubá mzda – sociální a zdravotní pojištění – záloha na daň z příjmů fyzických osob po slevách**

#### 4.1.2 Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti v roce 2007

Tab. č. 6: Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti – rok 2007

SLEVA	ROČNĚ
<b>Poplatník</b>	7 200 Kč
<b>Manžel/manželka</b>	4 200 Kč
<b>Částečný invalidní důchod</b>	1 500 Kč
<b>Plný invalidní důchod</b>	3 000 Kč
<b>Držitel průkazu ZTP/P</b>	9 600 Kč

<b>Student</b>	2 400 Kč
<b>Daňové zvýhodnění na dítě</b>	6 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

#### 4.1.3 Výpočet výplaty zaměstnanců

Podívejme se tedy na výplatu Aleny Bartáčkové a Ing. Davida Nováka. Oba pracují ve stejné firmě, ale každý má jinou pracovní pozici a také zcela odlišné příjmy. Paní Bartáčková pracuje jako asistentka ekonomického oddělení a její hrubá mzda činí 12 000 Kč měsíčně. U svého zaměstnavatele podepsala Prohlášení k dani, dle kterého uplatňuje slevu na poplatníka a také daňové zvýhodnění na 1 nezletilé dítě, které s ní žije ve společné domácnosti. Ing. David Novák ve firmě pracuje jako ekonomický náměstek a jeho měsíční hrubá mzda činí 65 000 Kč. Stejně jako paní Bartáčková podepsal Ing. Novák Prohlášení k dani. Uplatňuje slevu na poplatníka a také daňové zvýhodnění na jedno nezletilé dítě žijící s ním ve společné domácnosti. Nyní vypočítáme čistou mzdu včetně zálohy na daň z příjmů fyzických osob dle legislativy platné v roce 2007:

Tab. č. 7: Výpočet čisté mzdy v roce 2007

POLOŽKA	ALENA BARTÁČKOVÁ	ING. DAVID NOVÁK
Hrubá mzda	12 000 Kč	65 000 Kč
Sociální pojištění (8 %)	960 Kč	5 200 Kč
Zdravotní pojištění (4,5 %)	540 Kč	2 925 Kč
Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů (zaokrouhlený)	10 500 Kč	56 900 Kč
<b>Záloha na daň před slevami</b>	<b>1 288 Kč</b>	<b>14 477 Kč</b>
Sleva na poplatníka	600 Kč	600 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	500 Kč	500 Kč
<b>Záloha na daň po slevách</b>	<b>188 Kč</b>	<b>13 377 Kč</b>
<b>Čistá mzda</b>	<b>10 312 Kč</b>	<b>43 498 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

#### 4.1.4 Společné zdanění manželů

Potřetí a v roce 2007 také naposledy bylo možné uplatnit tzv. společné zdanění manželů. V roce 2007 uplatnilo společné zdanění manželů cca 900 tis. poplatníků. Zavedením zmíněné jednotné sazby daně totiž tato možnost v podstatě pozbyla smyslu. Tuto výhodu mohli využít ti manželé, kteří vyživovali alespoň jedno nezaopatřené dítě, a to ve společné domácnosti. Princip společného zdanění manželů, který mimochodem těmto párům přinášel daňovou úsporu ve výši i několika desítek tisíc korun, spočíval v tom, že se příjmy obou manželů sečetly, podělily dvěma a každý z manželů zdanil polovinu. Tento systém byl velice výhodný pro páry, jejichž příjmy se od sebe výrazně lišily – tedy pro páry, kde jeden z partnerů měl příjmy vysoké a druhý nízké nebo vůbec žádné či jen minimální. Rozdělením daňového základu na polovinu se pak počítá s nižší sazbou daně, než kdyby se zdanila jedna částka sazbou daně vyšší. Pokud byl alespoň jeden z manželů zaměstnán, vycházel zpravidla na jednom příznání daňový přeplatek a na druhém daňový nedoplatek, což se poté zohlednilo v žádosti o vrácení přeplatku na dani z příjmů fyzických osob.

Při společném zdanění manželů si každý z manželů sestavil svoje daňové příznání, avšak museli ho finančnímu úřadu doručit v jeden den. Každý z manželů zpravidla kopii daňového příznání partnera přikládal k daňovému příznání svému. Na formuláři v řádku 05b manželé zaškrtovali pole ANO, které indikovalo, že se jedná o společné zdanění manželů. Oba manželé zároveň vyplňovali přílohu č. 5 formuláře Příznání daně z příjmů fyzických osob, kam vpisovali příjmy druhého z manželů a stanovovali si základ pro výpočet daně v rámci společného zdanění manželů.

Ukažme si opět výhody společného zdanění manželů na praktickém příkladě:

Manželé Novákovi žijí ve společné domácnosti spolu s dcerou Markétou, které jsou 2 roky. Paní Nováková je v současné době na mateřské dovolené a je bez vlastních příjmů. Pan Novák je zaměstnán, žádné jiné příjmy (např. z podnikání) nemá. U svého zaměstnavatele má podepsané Prohlášení k dani, kde uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na dítě. Při podání daňového příznání zohlední také slevu na vyživovanou manželku. Pan Novák v roce 2007 zaplatil na penzijním připojištění 18 000 Kč/rok. Jeho dílčí základ daně dle § 6 činí 456 000 Kč, na sociálním pojištění

pan Novák zaplatil částku 36 480 Kč a na zdravotním pojištění odvedl v roce 2007 částku 20 520 Kč. Zaplacené zálohy na daň z příjmů fyzických osob v roce 2007 činily 69 900 Kč.

Nejprve se podívejme na roční vyúčtování daně pana Nováka, kdyby manželé společné zdanění nevyužili:

Tab. č. 8: Výpočet daňové povinnosti – p. Novák

ÚHRN PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI	456 000 Kč
Sociální pojištění (8 %)	- 36 480 Kč
Zdravotní pojištění (4,5 %)	- 20 520 Kč
Základ daně	399 000 Kč
Penzijní připojištění (nezdavitelná část základu daně)	- 12 000 Kč
Upravený základ daně	387 000 Kč
<b>Daň ((387 000 – 331 200)*0,32 + 61 212)</b>	<b>79 068 Kč</b>
Roční sleva na poplatníka	- 7 200 Kč
Roční sleva na manželku	- 4 200 Kč
<b>Daň po odečtení slev</b>	<b>67 668 Kč</b>
Daňové zvýhodnění na dítě	- 6 000 Kč
<b>Daň po uplatnění daňového zvýhodnění</b>	<b>61 668 Kč</b>
Zaplacené zálohy na daň z příjmů fyzických osob	- 69 900 Kč
<b>Přeplatek daně</b>	<b>- 8 232 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní se podívejme, jaká by byla daňová povinnost manželů Novákových, kdyby společné zdanění manželů uplatnili:

Tabulka č. 9: Výpočet daňové povinnosti – p. Novák (při využití společného zdanění manželů)

SPOLEČNÝ ZÁKLAD DANĚ PRO KAŽDÉHO Z MANŽELŮ (387 000 : 2)	193 500 Kč
<b>Daň ((193 500 – 121 200)*0,19 + 14 544)</b>	<b>28 281 Kč</b>
Roční sleva na poplatníka	- 7 200 Kč

Roční sleva na manželku	- 4 200 Kč
<b>Daň po odečtení slev</b>	<b>16 881 Kč</b>
Daňové zvýhodnění na dítě	- 6 000 Kč
<b>Daň po uplatnění daňového zvýhodnění</b>	<b>10 881 Kč</b>
Zaplacené zálohy na daň z příjmů fyzických osob	- 69 900 Kč
<b>Přeplatek daně</b>	<b>- 59 019 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. č. 10: Výpočet daňové povinnosti – paní Nováková (při využití společného zdanění manželů)

SPOLEČNÝ ZÁKLAD DANĚ PRO KAŽDÉHO Z MANŽELŮ (387 000 : 2)	193 500 Kč
<b>Daň ((193 500 – 121 200)*0,19 + 14 544)</b>	<b>28 281 Kč</b>
Roční sleva na poplatníka	- 7 200 Kč
<b>Daň po odečtení slev</b>	<b>21 081 Kč</b>
Zaplacené zálohy na daň z příjmů fyzických osob	0 Kč
<b>Doplatek daně</b>	<b>21 081 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní můžeme obě varianty porovnat:

Tab. č. 11: Porovnání varianty nevyužití a využití společného zdanění manželů

CELKOVÁ DAŇOVÁ POVINNOST V PŘÍPADĚ, ŽE BY MANŽELÉ NOVÁKOVI SPOLEČNÉ ZDANĚNÍ NEUPLATNILI A SVÉ PŘÍJMY ZDANIL POUZE PAN NOVÁK	61 668 Kč
Celková daňová povinnost v případě, že by manželé Novákové společné zdanění uplatnili, tzn., že by základ daně pana Nováka rozdělili na polovinu a každý z manželů by tuto polovinu zdanil	31 962 Kč
<b>Celková daňová úspora</b>	<b>29 706 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

Z porovnání tedy vyplývá, že se manželům Novákovým společné zdanění rozhodně vyplatilo.

## **4.2 Daň z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě v roce 2008**

V roce 2008 došlo k tzv. reformě veřejných financí, která zásadně změnila zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Změny daně z příjmů byly jedny z nejviditelnějších změn této reformy. Tyto změny jistě pocítil každý daňový poplatník, a to buď na své výplatní pásce nebo později v daňovém priznání. Nejzásadnějšími změnami, které reforma přinesla, jsou mimo jiné:

- a) Pravděpodobně největší a nejzásadnější změnou bylo zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 %, která nahradila předtím platnou klouzavě progresivní stupnici daňové sazby v rozmezí 12 – 32 %. Cílem takovéto úpravy bylo zjednodušení zákona, přičemž žádná ze skupin poplatníků nesmí být touto sazbou znevýhodněna. Ovšem tato změna by sama o sobě samozřejmě měla znevýhodňující vliv na nízkopříjmové poplatníky, kteří doposud své příjmy zdaňovali nejnižší sazbou daně ve výši 12 %. Na druhé straně by zvýhodňovala poplatníky středněpříjmové a především vysokopříjmové, kteří do roku 2007 své příjmy zdaňovali sazbami vyššími, a to 19, 25 a 32 %. Tento efekt si opět ukážeme na mzdě paní Bartáčkové a pana Ing. Nováka jako v kapitole 4.1.3.
- b) Další novinkou se stal způsob výpočtu čisté mzdy, který byl oproti roku 2007 zcela odlišný. Je to z důvodu zavedení tzv. superhrubé mzdy. Princip superhrubé mzdy spočívá v tom, že se hrubá mzda zaměstnance zvyšuje o zákonné pojistné (tzn. o sociální a zdravotní pojištění), které je za zaměstnance povinen hradit jeho zaměstnavatel. V roce 2008 se jedná o 35 % z hrubé mzdy zaměstnance (26 % sociální pojištění a 9 % zdravotní pojištění). Toto zákonné pojistné, které je zaměstnavatel povinen za své zaměstnance hradit, se pro účely zákona o daních z příjmů nepovažuje za zaměstnancův příjem, ale jedná se vlastně o fiktivní částku, o kterou se zvyšuje hrubá mzda pouze pro účely výpočtu zálohy na daň, případně výpočtu daně. Potom ovšem je na místě otázka, zda-li je sazba

daně skutečně 15 %, pokud poplatníci daní fiktivní příjem, který ve skutečnosti nikdy nemají. Po přepočtu zjistíme, že výše daně se pohybuje kolem 22 %.

- c) Dále nastaly změny v oblasti slev na dani. V roce 2008 oproti roku 2007 totiž došlo ke zvýšení slev na dani majících vazbu na osobu poplatníka a také daňového zvýhodnění na děti.
- d) Bylo zrušeno společné zdanění manželů – viz kapitola 4.1.4.
- e) Minimální základ daně byl zrušen.
- f) Poživatelům starobního důchodu bylo umožněno uplatňovat základní slevu na poplatníka.
- g) Byl zrušen institut výpočtu daně za více zdaňovacích období.

Dále s účinností od 1. 1. 2008 došlo k nové úpravě zákonných norem, které souvisí s příjmy fyzických osob a jejich zdaňováním, a to zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení. Byly doplněny o nová ustanovení o maximálních vyměřovacích základech zaměstnance v kalendářním roce. Jednalo se o významné novum, neboť tato problematika nebyla u zaměstnanců dosud řešena. Maximální vyměřovací základ pro placení pojistného je od té doby vždy pro jednotlivý kalendářní rok stanovován a vyhlášován jako násobek průměrné mzdy v národním hospodářství.

Tab. č. 12: Maximální vyměřovací základ v letech 2008 - 2010

ROK	PRŮMĚRNÁ MZDA V KČ	NÁSOBEK	MAX.VYMĚŘ. ZÁKLAD V KČ
2008	21 560	48	1 034 880
2009	23 555	48	1 130 640
2010	23 709	72	1 707 048

Zdroj: vlastní zpracování

Přesáhne-li v kalendářním roce úhrn vyměřovacích základů zaměstnance maximální vyměřovací základ (u jednoho zaměstnavatele), neplatí zaměstnanec ani zaměstnavatel, u něhož bylo dosaženo maximálního vyměřovacího základu, v tomto kalendářním roce pojistné (zdravotní ani sociální) z částky, která přesahuje maximální vyměřovací základ. To platí i v případě více zaměstnání v kalendářním roce, avšak u téhož zaměstnavatele,

U více zaměstnavatelů se považuje pojistné zaplacené zaměstnancem z úhrnu jeho vyměřovacích základů ze všech zaměstnání, který přesahuje tento maximální vyměřovací základ, za přeplatek na pojistném. Tento přeplatek však nemůže být vyšší než částka, která byla zaměstnanci z jeho příjmů sražena na pojistném. Vratka přeplatku na pojistném není předmětem daně z příjmů.

Zaměstnavatel je povinen písemně potvrdit zaměstnanci na jeho žádost úhrn vyměřovacích základů za kalendářní rok, z nichž bylo sraženo pojistné, a to do 8 dnů ode dne obdržení žádosti; zjistí-li zaměstnavatel, že v tomto potvrzení uvedl nesprávné údaje, je povinen neprodleně vydat zaměstnanci nové potvrzení.

#### 4.2.1 Postup výpočtu čisté mzdy v roce 2008

Z výše uvedeného vyplývá, že se změnil i výpočet čisté mzdy a záloh na daň z příjmů. V kapitole 4.1.1 bylo popsáno, jak se čistá mzda počítala v roce 2007, nyní se podívejme na totéž, ovšem použijme metodiku roku 2008:

Hrubá mzda

---

Superhrubá mzda (*hrubá mzda \* 35 % zákonné pojistné, které za zaměstnance hradí zaměstnavatel*)

---

= Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů (*= superhrubá mzda, která je zaokrouhlená na celá sta Kč nahoru*)

\* 15 % sazba daně

---

= Záloha na daň před slevami

- slevy na dani
- daňové zvýhodnění na děti

---

= Záloha na daň po slevách (*konečná, která se odvádí finančnímu úřadu*)

Sociální pojištění – zaměstnanec = hrubá mzda \* 8 %

Zdravotní pojištění – zaměstnanec = hrubá mzda \* 4,5 %

**Čistá mzda = hrubá mzda – sociální a zdravotní pojištění (zaměstnanec) – záloha na daň po slevách**

#### 4.2.2 Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti v roce 2008

Jak již bylo uvedeno, z důvodu jistého znevýhodnění nízkopříjmových skupin poplatníků, kteří do roku 2007 platili ze svých příjmů daň ve výši pouze 12 %, došlo ke zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění na děti jako jistá kompenzace těchto nově vzniklých disproporcí. Zvýšení bylo nastaveno tak, aby daňové zatížení těchto nízkopříjmových skupin poplatníků nebylo vyšší, než doposud. K ještě výraznějšímu zvýšení než u základní sazby na poplatníka došlo například u slevy na druhého z manželů, jehož příjmy nepřesahují částku 38 040 Kč za rok. Toto zvýšení můžeme chápat jako jistou kompenzaci za zrušení společného zdanění manželů.

Tab. č. 13: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v roce 2008

<b>SLEVA</b>	<b>ROČNĚ</b>
<b>Poplatník</b>	24 840 Kč
<b>Manžel/manželka</b>	24 840 Kč
<b>Částečný invalidní důchod</b>	2 520 Kč
<b>Plný invalidní důchod</b>	5 040 Kč
<b>Držitel průkazu ZTP/P</b>	16 140 Kč
<b>Student</b>	4 020 Kč
<b>Daňové zvýhodnění na dítě</b>	10 680 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.2.3 Výpočet čisté mzdy v roce 2008

Opět si ukažme, jakou výplatu dostane paní Bartáčková a pan Ing. Novák, která byla počítána již v roce 2007. Zadání příkladu zůstává zcela stejné, ovšem použijeme legislativu platnou pro zdaňovací období roku 2008:

Tab. č. 14: Výpočet čisté mzdy v roce 2008

<b>POLOŽKA</b>	<b>ALENA BARTÁČKOVÁ</b>	<b>ING. DAVID NOVÁK</b>
----------------	-----------------------------	-----------------------------

Hrubá mzda	12 000 Kč	65 000 Kč
<b>Superhrubá mzda</b>	<b>16 200 Kč</b>	<b>87 750 Kč</b>
Sociální pojištění (8 %)	960 Kč	5 200 Kč
Zdravotní pojištění (4,5 %)	540 Kč	2 925 Kč
Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů (zaokrouhlený)	16 200 Kč	87 800 Kč
<b>Záloha na daň před slevami</b>	<b>2 445 Kč</b>	<b>13 170 Kč</b>
Sleva na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	890 Kč	890 Kč
<b>(+) Záloha na daň po slevách</b>	<b>- 515 Kč</b>	<b>10 210 Kč</b>
<b>(-) Daňový bonus</b>		
<b>Čistá mzda</b>	<b>11 015 Kč</b>	<b>46 665 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

### 4.3 Daň z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2009

V původním návrhu zákona bylo předpokládáno, že v roce 2009 oproti roku 2008 dojde k úpravě sazby daně, a to tak, že se z 15 % sazba sníží na 12,5 %. Snížení této sazby však mělo mít za následek i snížení základní slevy na poplatníka z částky 24 840 Kč ročně na částku 16 560 Kč. Stejně tomu mělo být i u slevy na manžela/ku. Slevy na částečný a plný invalidní důchod či sleva na soustavné studium měly být ponechány na úrovni roku 2008. Daňové zvýhodnění na dítě mělo být taktéž sníženo, a to o 480 Kč na částku 10 200 Kč ročně z původních 10 680 Kč.

Podstatný vliv na změnu zákona o daních z příjmů měl zákon č. 2/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon nabyl účinnost dne 1. 1. 2009. Původně se jednalo o novelu zákona o daních z příjmů, která byla potřebná z důvodu zjištění určitých negativ, jež je třeba odstranit v daňovém zatížení některých skupin fyzických osob v roce 2009 oproti roku 2008. Tato negativa se dostala do zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů č. 261/2007 Sb. při projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky vlivem pozměňovacích návrhů. V roce 2009 by se totiž daňové zatížení oproti roku

2008 zvýšilo, a to především u osob s nízkými příjmy, ovšem částečně i u osob s příjmy středními. Novela zákona tedy v konečném důsledku negativa odstraňuje a z hlediska daňového zatížení v podstatě zachovává stav jako v předchozím roce. Znamená to tedy, že sazba daně místo plánovaných 12,5 % zůstává ve výši 15 %, přičemž jakousi kompenzaci ponechává výši slev. Například sleva na poplatníka zůstává na úrovni roku 2008 ve výši 24 840 Kč místo předpokládaných 16 560 Kč. Tato kompenzace ovšem byla chápána jako ne zcela dostačující, protože i přes tento fakt by mohlo u nízkopříjmových skupin poplatníků dojít k určitému zvýšení daňového zatížení, proto je i obsahem této novely změna zákona o pojistném na sociální pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, která snižuje sazbu odvodu pojistného na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti o 1,5 procentního bodu. Sazba sociálního pojištění tak pro rok 2009 není původních 8 %, ale pouze 6,5 %. Změna se týká i zaměstnavatelů, kterým sociální pojištění za zaměstnance kleslo z původních 26 % na 25 %, tedy o jeden procentní bod. Tato situace se nově projevila i ve výpočtu superhrubé mzdy, kterým se hrubá mzda navyšuje nikoliv o 35 %, ale o 34 procentních bodů právě v důsledku poklesu sazby sociálního pojištění.

Toto jsou asi nejzásadnější změny, které v roce 2009 nastaly, ovšem nejsou to změny jediné, je jich samozřejmě celá řada dalších. Několik z nich bych ještě rád uvedl. Jedná se například o:

- mimořádné odpisy – byly zavedeny zákonem č. 216/2009 Sb., jedná se o protikrizové opatření na podporu podnikání – týká se 1. a 2. odpisové skupiny, kdy je za určitých podmínek – např., že je poplatník prvním vlastníkem hmotného majetku či majetek byl pořízen v období od 1. ledna 2009 do 30. června 2010, odepsat tento majetek rychleji – majetek zařazený v první odpisové skupině za 12 měsíců, majetek zařazený v 2. odpisové skupině za 24 měsíců;
- u slevy na manžela/manželku došlo k navýšení ročního limitu příjmů, který druhý z partnerů mohl mít, aby bylo možné tuto slevu uplatnit – pro rok 2008 mohly být tyto příjmy maximálně do výše 38 040 Kč, nově pro rok 2009 je limit 68 000 Kč;
- byl zvýšen maximální limit pro vyplacení daňového bonusu u fyzických osob uplatňujících daňové zvýhodnění ze 30 000 Kč (rok 2007) na 52 200 Kč;

- nebo např. novelou č. 289/2009 Sb., došlo se zpětnou platností od 1. 1. 2009 k úpravě týkající se výdajů stanovených procentem z příjmů § 7 odst. 7 zákona o daních z příjmů. Pokud poplatník neuplatňuje výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje s výjimkou uvedenou v § 11 nebo § 12 zákona o daních z příjmů ve výši 80 % z příjmů ze zemědělské výroby nebo z příjmů ze živností řemeslných, v ostatních případech může poplatník uplatnit 60 % z příjmů.

Tab. č. 15: Přehled paušálů v letech 2008 - 2010

<b>Činnost</b>	<b>výdajový paušál platný pro rok 2008</b>	<b>výdajový paušál již pro rok 2009</b>	<b>novela podle zákona č. 362/2009 Sb. od 1. 1. 2010</b>
§ 7 odst. 1 písm. a) příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	80 %	80 %
§ 7 odst. 1 písm. b) příjmy ze živností řemeslných	60 %	80 %	80 %
§ 7 odst. 1 písm. b) příjmy ze živností kromě živností řemeslných	50 %	60 %	60 %
§ 7 odst. 1 písm. c) příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů	40 %	60 %	40 %
§ 9 příjmy z pronájmu	30 %	30 %	30 %
§ 10 příjmy ze zemědělské výroby, která není provozována zemědělským podnikatelem	80 %	80 %	80 %

Zdroj: Vlastní zpracování

#### **4.3.1 Slevy na dani a daňové zvýhodnění pro rok 2009, postup výpočtu čisté mzdy**

Z výše uvedeného textu vyplývá, že původně byly pro rok 2009 předpokládány částky slev na dani i daňového zvýhodnění na děti nižší oproti roku 2008, avšak v tomto roce mělo dojít k snížení sazby daně na 12,5 %. K tomu však, jak bylo zmíněno -

nedošlo, proto částky slev a daňového zvýhodnění zůstávají stejné jako v roce 2008, totéž platí i pro algoritmus výpočtu čisté mzdy. Mějme ovšem na paměti, že se změnila sazby sociálního pojištění a také podmínky pro uplatnění slev – viz sleva na manžela/manželku, pro kterou byl nově stanoven limit ročních příjmů manžela/manželky maximálně do výše 68 000 Kč.

#### 4.3.2 Výpočet čisté mzdy v roce 2009

Pro úplnost vypočítejme čistou mzdu paní Bartáčkové a pana Ing. Nováka, kterou jsme počítali již v roce 2007 a 2008. Zadání příkladu zůstává opět zcela stejné, ovšem použijeme legislativu platnou pro rok 2009:

Tab. č. 16: Výpočet čisté mzdy v roce 2009

POLOŽKA	ALENA BARTÁČKOVÁ	ING. DAVID NOVÁK
Hrubá mzda	12 000 Kč	65 000 Kč
<b>Superhrubá mzda</b>	<b>16 080 Kč</b>	<b>87 100 Kč</b>
Sociální pojištění (6,5 %)	780 Kč	4 225 Kč
Zdravotní pojištění (4,5 %)	540 Kč	2 925 Kč
Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů (zaokrouhlený)	16 100 Kč	87 100 Kč
<b>Záloha na daň před slevami</b>	<b>2 415 Kč</b>	<b>13 065 Kč</b>
Sleva na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě	890 Kč	890 Kč
<b>(+) Záloha na daň po slevách</b>	<b>- 545 Kč</b>	<b>10 105 Kč</b>
<b>(-) Daňový bonus</b>		
<b>Čistá mzda</b>	<b>11 225 Kč</b>	<b>47 745 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování

#### 4.4 Shrnutí

Na závěr této kapitoly je vhodné sumarizovat výpočty čistých mezd paní Bartáčkové a pana Ing. Nováka provedené v letech 2007 až 2009 do jediné tabulky, z které je možné jednotlivé změny porovnat.

Tab. č. 17: Shrnutí – čisté mzdy paní Bartáčkové a Ing. Nováka v letech 2007 - 2009

POLOŽKA	ALENA BARTÁČKOVÁ			ING. DAVID NOVÁK		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Hrubá mzda	12 000	12 000	12 000	65 000	65 000	65 000
<b>Superhrubá mzda</b>	-	<b>16 200</b>	<b>16 080</b>	-	<b>87 750</b>	<b>87 100</b>
Sociální pojištění	960	960	780	5 200	5 200	4 225
Zdravotní pojištění	540	540	540	2 925	2 925	2 925
Základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů (zaokrouhlený)	10 500	16 200	16 100	56 900	87 800	87 100
<b>Záloha na daň před slevami</b>	<b>1 288</b>	<b>2 445</b>	<b>2 415</b>	<b>14 477</b>	<b>13 170</b>	<b>13 065</b>
Sleva na poplatníka	600	2 070	2 070	600	2 070	2 070
Daňové zvýhodnění na dítě	500	890	890	500	890	890
<b>(+) Záloha na daň po slevách</b>	<b>188</b>	<b>- 515</b>	<b>- 545</b>	<b>13 377</b>	<b>10 210</b>	<b>10 105</b>
<b>(-) Daňový bonus</b>						
<b>Čistá mzda</b>	<b>10 312</b>	<b>11 015</b>	<b>11 225</b>	<b>43 498</b>	<b>46 665</b>	<b>47 745</b>
<b>Daňové zatížení v %</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>20,58</b>	<b>15,71</b>	<b>15,55</b>

Zdroj: vlastní zpracování

Z této tabulky je skutečně patrné, jaký vliv měly změny v zákoně o daních z příjmů na zaměstnance, kteří tyto změny pocítili okamžitě na svých výplatních páskách. V roce 2007 můžeme naposledy vidět tzv. klouzavě progresivní sazbu daně, kdy paní Bartáčková svůj příjem zdaňovala sazbami nejnižšími, zatímco Ing. Novák sazbou nejvyšší. V roce 2008 byla zavedena rovná daň. Také si můžeme povšimnout změn v rámci slev na dani a daňového zvýhodnění na děti. Na výpočtu mzdy je vidět, že si

oba zaměstnanci ve srovnání s rokem 2007 „polepšili“, ovšem poplatníci s příjmy nižšími ne tak výrazně jako vysokopříjmoví poplatníci. Na našem konkrétním příkladě vidíme, že paní Bartáčková si touto změnou přišla na 703 Kč měsíčně, zatímco Ing. Novák pobírá měsíčně o 3 167 Kč víc oproti roku 2007. V roce 2009 potom sazba daně a veškeré slevy zůstaly ve stejné výši, nicméně víme, že došlo ke snížení sociálního pojištění, které opět mělo efekt zvýšení čistého výdělku. Paní Bartáčková touto změnou získala měsíčně o 210 Kč více oproti roku 2008 a o 913 Kč měsíčně více oproti roku 2007. U Ing. Nováka jsou diference opět patrnější, neboť má vyšší příjmy. Touto změnou si Ing. Novák měsíčně přijde na částku vyšší o 1 080 Kč než v roce 2008 a dokonce o 4 247 Kč měsíčně více než v roce 2007.

Pro úplnost je třeba ještě doplnit tuto analýzu o tabulku, která znázorňuje zdanění příjmů fyzických osob s ohledem na maximální vyměřovací základ u sociálního a zdravotního pojištění. K porovnání opět dojde v letech 2007 – 2009.

Tab. č. 18: Příklad výpočtu příjmů zaměstnance v letech 2007 – 2009

	2007	2008	2009
Hrubá mzda	2 000 000 Kč	2 000 000 Kč	2 000 000 Kč
Vyměř. zákl. ZP a SP	2 000 000 Kč	1 034 880 Kč	1 130 640 Kč
SP zaměstnanec	160 000 Kč	82 791 Kč	73 492 Kč
SP zaměstnavatel	520 000 Kč	269 069 Kč	282 660 Kč
ZP zaměstnavatel	180 000 Kč	93 140 Kč	101 758 Kč
ZP zaměstnanec	90 000 Kč	46 570 Kč	50 879 Kč
Základ daně	1 750 000 Kč	2 362 209 = 2 362 200 Kč	2 384 418 = 2 384 400 Kč
Daň	61 212 + 454 016 = 515 228 Kč	354 330 Kč	357 660 Kč
Sleva na poplatníka	7 200 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Daň po slevě	508 028 Kč	329 490 Kč	332 820 Kč
Čistá mzda	1 241 972 Kč	1 541 149 Kč	1 542 809 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedené tabulky je patrné, že největší úsporu zavedený limit SP a ZP přináší poplatníkům, kteří mají vysoké příjmy. V tomto případě činí úspora částku 299 177 Kč v roce 2008 oproti roku 2007, v kterém tento limit ještě neplatil. V roce 2009 si tento poplatník přišel na částku vyšší o 300 387 Kč než v roce 2007.

## 5. Praktický příklad

### **Zadání:**

Pan Tomáš byl v roce 2009 zaměstnán u společnosti T + P s.r.o jako ekonom. U svého zaměstnavatele podepsal Prohlášení k dani. Dne 15. února 2010 obdržel Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a funkčních požitků, na kterém bylo uvedeno:

- Úhrn příjmů (ř. 2 Potvrzení)	300 000 Kč
- Úhrn povinného pojistného (ř. 6 Potvrzení)	102 000 Kč
- Skutečně sražené zálohy (ř. 9 Potvrzení)	36 360 Kč

Kromě tohoto příjmu měl pan Tomáš i další příjmy:

- v měsíci březnu 2009 podepsal dohodu o provedení práce u společnosti ABC s.r.o., kde měl hrubý příjem ve výši 7 500 Kč, přičemž tento příjem byl zdaněn zálohovou daní ve výši 1 125,- Kč;
- v měsíci červnu 2009 podepsal dohodu o provedení práce u společnosti Novák s.r.o., kde měl hrubý příjem ve výši 3 500,- Kč, který byl zdaněn 15% srážkovou daní ve výši 525,- Kč.

Dále pan Tomáš v roce 2009 podnikal. Má živnostenský list na činnost účetních poradců, vedení účetnictví a daňové evidence. Z této činnosti měl příjmy ve výši 750 000 Kč a výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů činily 130 000 Kč.

Další příjmy pana Tomáše v roce 2009:

- úroky z podnikatelského běžného účtu činily k 31. 12. 2009 dle výpisu z běžného účtu 560 Kč;
- po celý rok 2009 pronajímal pan Tomáš byt 4 + 1 v Pardubicích, jeho příjmy z tohoto pronájmu činily 120 000 Kč, výdaje pan Tomáš neviduje;
- z prodeje osobního automobilu Škoda Octavia 1,9 TDI, který pořídil v únoru 2009 za akční cenu 380 000 Kč. Toto vozidlo nebylo nikdy zahrnuto v obchodním majetku pana Tomáše, automobil prodal v měsíci listopadu 2009 za 420 000 Kč.

Dále pan Tomáš uplatňuje nezdánitelné části základu daně:

- dar poskytnutý požárnímu sboru ve výši 18 000,- Kč;
- úroky z hypotečního úvěru poskytnutého na pořízení rodinného domu ve výši 24 856 Kč, výši těchto úroků dokládá Potvrzením o poskytnutém úvěru na bytové potřeby a o výši úroků z tohoto úvěru vystaveného bankou;
- zaplacené životní pojištění ve výši 18 000 Kč.

Ve všech případech byly splněny podmínky dle § 15 zákona o daních z příjmů.

Dále víme, že má pan Tomáš 2 nezletilé děti, které s ním po celý rok žily ve společné domácnosti. Je ženatý, jeho manželka byla po celý rok na rodičovské dovolené, protože druhému dítěti jsou teprve dva roky. Její příjmy byly nižší než 68 000 Kč za rok.

## **Řešení**

*Nejprve je třeba, abychom určili jednotlivé dílčí základy daně:*

### 1. Dílčí základ podle § 6 – Závislá činnost a funkční požitky

*Ze zadání víme, že pan Tomáš pracoval u společnosti T + P, s. r. o. jako ekonom, přičemž z jeho Potvrzení o zdanitelných příjmech vyplývá, že úhrn ročních příjmů činil 300 000 Kč. Dále víme, že dle platné legislativy se k tomuto úhrnu přičítá pojistné hrazené zaměstnavatelem, a to 102 000 Kč – ř. 6 Potvrzení.*

*Dále je ale v zadání uvedeno, že pan Tomáš v měsíci březnu 2009 podepsal dohodu o provedení práce, na základě které mu náležela odměna 7 500 Kč. Dohoda o provedení práce je osvobozena od sociálního a zdravotního pojištění a vzhledem k tomu, že hrubý příjem překročil limit 5 000 Kč, do kterého se příjem zdaňuje srážkovou daní, byla mu*

*z této odměny sražena zálohová daň ve výši 1 125 Kč. Částku 7 500 Kč je tedy nutné do dílčího základu daně podle § 6 zahrnout.*

Dílčí základ daně podle § 6 tedy je:

- Úhrn příjmů (ř. 2 Potvrzení o zdanitelných příjmech):	300 000 Kč
- Zákonné pojištěné (ř. 6 Potvrzení o zdan. příjmech):	102 000 Kč
- Příjem z DPP březen 2009:	7 500 Kč

---

**= Dílčí základ daně podle § 6 ZDP 409 500 Kč**

*Pozn.: Další informace ze zadání nám říká, že pan Tomáš podepsal ještě jednu dohodu o provedení práce, a to v měsíci červnu. Zde ale byl určen hrubý příjem ve výši 3 500 Kč, tudíž se částka vešla do limitu 5 000 Kč, proto byl hrubý příjem zdaněn srážkovou daní 15 % u zdroje výplaty, z tohoto důvodu příjem do dílčího základu daně zahrnovat nebudeme.*

## 2. Dílčí základ podle § 7 – Podnikání a jiná samostatná výdělečná činnost

*V zadání příkladu se uvádí, že pan Tomáš má živnostenský list na činnost účetních poradců, vedení účetnictví a daňové evidence. Dále je zde napsáno, že jeho příjmy z této činnosti byly v roce 2009 v celkové výši 750 000 Kč a skutečné výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů činily 130 000 Kč. Při stanovení dílčího základu daně podle § 7 máme v této chvíli dvě možnosti:*

### **Varianta 1**

*Můžeme se rozhodnout, že budeme uplatňovat výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů ve skutečné výši, tzn., že povedeme daňovou evidenci.*

*V tomto případě bychom dílčí základ daně určili jako rozdíl mezi skutečnými příjmy a skutečnými výdaji. Tzn.:*

$$750\,000\text{ Kč} - 130\,000\text{ Kč} = 620\,000\text{ Kč}$$

Dílčí základ daně z podnikání by tedy v tomto případě byl 620 000 Kč.

### **Varianta 2**

*Druhá varianta nám nabízí možnost uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů tzv. procentem. Při této příležitosti bych rád zmínil další změnu, která nastala právě v této oblasti – uplatňování paušálních výdajů. Novelou č. 289/2009 Sb. došlo se*

zpětnou platností od 1. ledna 2009 k úpravě týkající se výdajů stanovených procentem z příjmů § 7 odst. 7. Toto ustanovení říká, že neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje s výjimkou uvedenou v § 11 nebo § 12 ZDP ve výši 80 % z příjmů ze zemědělské výroby nebo z příjmů ze živností řemeslných (v předchozím roce u řemeslných živností byl paušál pouze 60 %), 60 % z příjmů v ostatních případech (v roce 2008 činil paušál pro neřemeslné živnosti 50 % a pro podnikání podle zvláštních předpisů pouze 40 %).

Vzhledem k tomu, že má pan Tomáš živnostenský list na vedení účetnictví, což je živnost neřemeslná, může uplatnit výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů ve výši 60 % z příjmů. Tzn.:

$750\,000\text{ Kč} * 0,6 = 450\,000\text{ Kč}$  (= částka výdajů, kterou lze uplatnit)

Příjmy – paušální výdaje =  $750\,000\text{ Kč} - 450\,000\text{ Kč} = 300\,000\text{ Kč}$

Dílčí základ daně z podnikání by při uplatnění paušálních výdajů byl 300 000 Kč.

Při porovnání varianty 1 a varianty 2 zjistíme, že varianta 2 je téměř o 300 000 Kč výhodnější, proto v rámci daňové optimalizace využijeme variantu č. 2. **Dílčí základ podle § 7 je tedy 300 000 Kč.**

### 3. Dílčí základ daně podle § 8 – Kapitálový majetek

**Dílčí základ daně podle § 8 činí 560 Kč**, protože pan Tomáš obdržel úroky z podnikatelského účtu.

### 4. Dílčí základ daně podle § 9 - Pronájem

Ze zadání víme, že je pan Tomáš vlastníkem bytu 4 + 1 v Pardubicích, který po celý rok 2009 pronajímal. Příjmy z tohoto pronájmu činily 120 000 Kč. Dále je v zadání uvedeno, že pan Tomáš výdaje neeviduje. V rámci daňové optimalizace opět můžeme použít výdaje paušální, které jsou pro příjmy dle § 9 stanoveny ve výši 30 % z příjmů. Tzn.:

$120\,000\text{ Kč} * 0,3 = 36\,000\text{ Kč}$  (= paušální výdaje)

Příjmy – paušální výdaje =  $120\,000\text{ Kč} - 36\,000\text{ Kč} = 84\,000\text{ Kč}$

**Dílčí základ daně podle § 9 tedy činí 84 000 Kč.**

#### 5. Dílčí základ daně podle § 10 – Ostatní příjmy

Příjmy:	420 000 Kč
Výdaje:	380 000 Kč

---

**Dílčí základ daně podle § 10 = 40 000 Kč**

*Pan Tomáš v tomto případě nedodržel časový test 1 roku držení movité věci. Proto musí tento příjem nyní zdanit. Kdyby časový test dodržel, příjem by byl dle § 4, odst. 1, písm. c) ZDP osvobozen.*

Nyní již známe všechny dílčí základy daně, můžeme je tedy sečíst dohromady, čímž získáme celkový základ daně:

#### **Dílčí základy:**

- § 6	409 500 Kč
- § 7	300 000 Kč
- § 8	560 Kč
- § 9	84 000 Kč
- § 10	40 000 Kč

---

**Celkový základ daně = 834 060 Kč**

*Tento celkový základ daně budeme upravovat o nezdanitelné části základu daně. Ze zadání příkladu víme, že pan Tomáš dal dar požárnímu sboru ve výši 18 000 Kč (tento dar můžeme uplatnit, protože jednak byl splněn účel, na který byl dar poskytnut, a dále i výši, neboť pro fyzické osoby platí, že dar musí činit alespoň 2 % ze základu daně, minimálně však 1 000 Kč, maximálně 10 % ze základu daně). Dále může pan Tomáš uplatnit úroky z hypotečního úvěru dle Potvrzení z banky a také si může odečíst životní pojištění v maximální výši, kterou ZDP připouští, tedy 12 000 Kč. Tzn.:*

Celkový základ daně	834 060 Kč
- hodnota daru	18 000 Kč
- úroky z hypotečního úvěru	24 856 Kč
- životní pojištění	12 000 Kč

---

= Základ daně snížený o nezd. části daně	779 204 Kč
= <b>Zaokrouhlený základ daně</b>	<b>779 200 Kč</b>

*Daňový základ se zaokrouhluje na celá sta Kč dolů.*

*Z tohoto již konečného základu daně (zaokrouhleného) můžeme vypočítat daň podle § 16 zákona o daních z příjmů:*

$$779\,200\text{ Kč} * 0,15 = \mathbf{116\,880\text{ Kč}}$$

*Daň před uplatněním slev činí 116 880 Kč. Nyní můžeme uplatnit slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti, na které má pan Tomáš nárok. Ze zadání víme, že má 2 nezletilé děti, které s ním žijí ve společné domácnosti a také manželku, která má příjmy nižší než 68 000 Kč ročně. Panu Tomášovi tedy náleží sleva na poplatníka, sleva na manželku a daňové zvýhodnění na dvě děti. Tj.:*

Daň před slevami	116 880 Kč
- sleva na poplatníka	24 840 Kč
- sleva na manželku	24 840 Kč
- daňové zvýhodnění na děti (2 x 10 680 Kč)	21 360 Kč

---

**Daň po uplatnění slev a daňového zvýhodnění: 45 840 Kč**

*Nyní již známe výslednou daňovou povinnost pana Tomáše za zdaňovací období 2009. Tuto povinnost ale musíme ještě porovnat se zálohami, které pan Tomáš na daň z příjmů v tomto roce zaplatil. Ze zadání příkladu víme, že ze mzdy mu dle ř. 9 Potvrzení byly sraženy zálohy v celkové výši 36 360 Kč a také nesmíme zapomenout na zálohovou daň odvedenou z březnové dohody o provedení práce ve výši 1 125 Kč. Celkové zálohy na daň z příjmů tedy v úhrnu činily 37 485 Kč.*

Daň po uplatnění slev a daňového zvýhodnění	45 840 Kč
- skutečně zaplacené zálohy	37 485 Kč
= (+) <b>Nedoplatek / (-) přeplatek na dani</b>	<b>8 355 Kč</b>

*Po porovnání daňové povinnosti a skutečně zaplacených záloh jsme zjistili, že pan Tomáš má nedoplatek na dani z příjmů ve výši 8 355 Kč, který bude muset zaplatit spolu s podáním daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob příslušnému finančnímu úřadu, a to nejpozději do 31. března 2010.*

## **Závěr**

Daň z příjmů fyzických osob patří hned po dani z přidané hodnoty a po dani z příjmů právnických osob k nejdůležitějšímu zdroji příjmů státního rozpočtu. Jak bylo v předcházejících kapitolách několikrát uvedeno, patří k jedné z nejsložitějších daní. Ministerstvo financí České republiky si do budoucna stanovilo za cíl, že chce tento zákon co nejvíce zpřístupnit pro širokou daňovou veřejnost, a to i odbornou. Nechme se tedy překvapit, co nás do budoucna čeká. Jednoznačně však lze tvrdit, že změny, které od roku 2008 do současnosti v této oblasti nastaly, jsou největšími změnami daně z příjmů fyzických osob od vzniku České republiky. Pokud ovšem chce Ministerstvo financí ČR tento zákon zjednodušit, bude to pro úřad znamenat především omezení či zrušení celé řady různých výjimek, kterých v zákoně najdeme nespočet. Samozřejmě Ministerstvo financí ČR také nesmí zapomenout na určitou míru solidarity a na to, že nemůže občany zatížit příliš vysokou mírou zdanění. Změny v této dani totiž mají dopad na každého z nás.

Na závěr bych chtěl dodat, že se v této oblasti chystá další krok, který by měl celý systém zjednodušit. Tímto krokem je zřízení tzv. Jednotného inkasního místa, které by mělo plně fungovat od roku 2014 a sloužit k výběru jak daní, tak i k výběru sociálního a zdravotního pojištění. Projekt Jednotného inkasního místa je rozložen celkem do čtyř fází, přičemž první fázi, která by měla být ukončena do září 2011 je vytvoření samostatné daňové správy, která by byla podřízena Ministerstvu financí ČR. Současný stav je takový, že Ministerstvo financí ČR je vrcholným orgánem daňové správy. V dalších fázích by mělo dojít ke zřízení celkem 14 krajských finančních úřadů a jednoho specializovaného finančního úřadu pro velké firmy. Od roku 2013 by potom tyto úřady měly vybírat i sociální pojištění a clo a poté od roku 2014 dokonce i zdravotní pojištění.

V současné době je také po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, naše země má novou vládu, proto je jisté, že další změny v oblasti zdanění příjmů fyzických osob jsou nevyhnutelné. Nová vláda by však měla mít na paměti, že změny v oblasti daňové je třeba provádět s maximálním uvážením a s velikou mírou citu, a že by se měla vyhnout především často zaváděným populistickým gestům, které stejně v konečném důsledku zaplatí ze svých kapes daňoví poplatníci.

Téma daně z příjmů fyzických osob je velice složité a obsáhlé. Z tohoto důvodu se při omezeném rozsahu práce nedají popsat veškeré změny, které by se daly ještě rozvádět do detailů. Cílem této práce bylo srozumitelně a jednoduše shrnout a vysvětlit základní principy zdaňování příjmů fyzických osob a také analýza daně z příjmů fyzických osob v závislosti na legislativě roku 2007 – 2009. V této práci bylo využito i řady praktických zkušeností a příkladů jako např. i závěrečný praktický příklad, který se snaží postihnout celkový pohled na sestavení daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob včetně zamyšlení se nad daňovou optimalizací, tzn. využití dostupných legálních prostředků k co největšímu snížení výsledné daňové povinnosti. Závěrem lze konstatovat, že cíl bakalářské práce byl naplněn.

## Seznam literatury

### Knižní publikace:

1. VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*. 9. vyd. Praha : VOX, 2008. 319 s. ISBN 978-80-86324-72-2.
2. BRYCHTA, Ivan a kol. *Daně 2008*. Praha : ASPI, 2008. 1 086 s. ISBN 978-80-7357-349-2.
3. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha : ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
4. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. 112 s. ISBN 80-7357-092-0.
5. ŠTOHL, Pavel. *Daně 2010 – výklad a praktické příklady*. 1. vyd. Znojmo : SVŠE, 2010. 148 s. ISBN 978-80-87314-01-2.
6. ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
7. RYLOVÁ, Zuzana; TUNKROVÁ, Zlataše; ŠULC, Ivo; KRŮČEK, Zdeněk. *Daňové zákony 2008 – s komentářem změn*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2007. 185 s. ISBN 978-80-251-1836-8.
8. MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony – úplná znění platná k 1. 1. 2009*. 17. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 216 s. ISBN 978-80-247-2803-2.

### Ostatní zdroje:

1. *Poradce č. 7-8 : Daně z příjmů – novela zákona s komentářem od 1. ledna 2009*. Český Těšín : Poradce, 2009. 400 s.

2. *Poradce EXTRA leden : Daňová evidence – OSVČ a daňové přiznání za rok 2007.* Český Těšín : Poradce, 2008. 48 s.
3. DOBEŠOVÁ, K.; ŠMÍDOVÁ, J. *Roční zúčtování příjmů záloh a daňové zvýhodnění za rok 2008.* 120 s. ISBN 978-80-7365-314-9.
4. *Peníze.cz* [online]. 9.2.2007 [cit. 2010-06-08]. Společné zdanění manželů 2007: provedeme vás krok za krokem. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/ekonomika/18624-spolecne-zdaneni-manzelu-2007-provedeme-vas-krok-za-krokem/>>.
5. *Novinky.cz* [online]. 25.1.2010 [cit. 2010-06-08]. Ministerstvo plánuje jednotné místo pro výběr daní i pojištění od roku 2014. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/200949-ministerstvo-planuje-jednotne-misto-pro-vyber-dani-i-pojisteni-od-roku-2014.html/>>.
6. *Podnikatel.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-06-08]. Slevy na dani v roce 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-v-roce-2009/>>.

### **Internetové zdroje:**

Internetové servery zaměřené na daňové zákony, daně a podnikání:

1. [www.cds.mfcr.cz](http://www.cds.mfcr.cz)
2. [www.business.center.cz](http://www.business.center.cz)
3. [www.finance.cz](http://www.finance.cz)
4. [www.ucetnikavarna.cz](http://www.ucetnikavarna.cz)
5. [www.businessinfo.cz](http://www.businessinfo.cz)
6. [www.podnikatel.cz](http://www.podnikatel.cz)
7. [www.mesec.cz](http://www.mesec.cz)
8. [www.sagit.cz](http://www.sagit.cz)
9. [www.portal.gov.cz](http://www.portal.gov.cz)

### **Přehled tabulek**

Tab. č. 1: Členění příjmů fyzických osob podléhajících dani z příjmů ..... 20

Tab. č. 2: Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob .....	24
Tab. č. 3: Slevy na dani v roce 2009.....	27
Tab. č. 4: Způsoby doložení nároku na slevu na dani u zaměstnanců .....	28
Tab. č. 5: Sazby daně z příjmů fyzických osob – rok 2007 .....	32
Tab. č. 6: Slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti – rok 2007 .....	33
Tab. č. 7: Výpočet čisté mzdy v roce 2007.....	34
Tab. č. 8: Výpočet daňové povinnosti – p. Novák.....	36
Tabulka č. 9: Výpočet daňové povinnosti – p. Novák (při využití společného zdanění manželů).....	36
Tab. č. 10: Výpočet daňové povinnosti – paní Nováková (při využití společného zdanění manželů).....	37
Tab. č. 11: Porovnání varianty nevyužití a využití společného zdanění manželů .....	37
Tab. č. 12: Maximální vyměřovací základ v letech 2008 - 2010.....	39
Tab. č. 13: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v roce 2008.....	41
Tab. č. 14: Výpočet čisté mzdy v roce 2008.....	41
Tab. č. 15: Přehled paušálů v letech 2008 - 2010 .....	44
Tab. č. 16: Výpočet čisté mzdy v roce 2009.....	45
Tab. č. 17: Shrnutí – čisté mzdy paní Bartáčkové a Ing. Nováka v letech 2007 - 2009.	46
Tab. č. 18: Příklad výpočtu příjmů zaměstnance v letech 2007 – 2009 .....	47

## **Přehled grafů**

Graf č. 1: Procentuální výnosy z jednotlivých daní v roce 2006 .....	12
--	----

## **Seznam použitých zkratk**

ZDP – Zákon o daních z příjmů

FO – fyzická osoba

ZP – zdravotní pojištění

SP – sociální pojištění